MIKC Daugavpils Dizaina un mākslas vidusskola “Saules skola”

Mācību priekšmets:

Kultūra un māksla I (vizuālā māksla)

Specialitāte:

I , II kurss

VAI TU ZINI, KAS IR KURATORS?

Metodiskā izstrādne

Izstrādnes autors: **Zane Melāne**

Daugavpils
2023

ANOTĀCIJA

ZANE MELĀNE

VAI TU ZINI, KAS IR KURATORS? (Daugavpils Marka Rotko mākslas centra piemērs)

- **Sasniedzamais rezultāts:** reflektē par mākslas sociālajiem kontekstiem, novērtē mākslas procesu starpdisciplinārās un laikmetīgās izpausmes.
- **Mērķauditorija:** programma "Kultūra un māksla I (vizuālā māksla)", vidusskolas kurss
- **Metodiskās izstrādnes praktiskais pielietojums:** kultūras projektu īstenošanas un vadīšanas prasmes.
- **Metodiskās izstrādnes aktualitāte/novitāte:** jaunākās atziņas mākslas izstāžu koncepta un struktūras izstrādes aspektos, izstāžu kuratora darbības principos.

SATURS

1. Mākslas izstāžu menedžmenta teorētiskie aspekti 4

1.1. Jēdzienu skaidrojums 5

1.2. Mākslas menedžmenta posmi 9

2. Kuratora loma mākslas izstāžu menedžmenta īstenošanā: projekta piemērs 10

Secinājumi 30

Literatūras saraksts 31

1. MĀKSLAS IZSTĀŽU MENEDŽMENTA TEORĒTISKIE ASPEKTI

1.1. JĒDZIENU SKAIDROJUMS

KURATORS

Persona, kas profesionāli organizē kādu mākslas, muzejniecisku vai cita rakstura pasākumu un pārrauga tā norisi (piemēram, izstādes kurators).

https://tezaurs.Lv/kurators

KURATORS

Vārds kurators ir cēlies no latīņu valodas vārda “cura”, kas nozīmē “rūpes”.

“Curare” – aprūpēt.

- Senajā Romā curatores bija sabiedriskie darbinieki, kuri rūpējās par sadzīvē nepieciešamiem darbiem: viņi pārraudzīja valsts infrastruktūru, tai skaitā impērijas akveduktus, publiskās pirtis un knalizācijas sistēmas.
- Viduslaikos curatus bija priesteris, kas rūpējās par draudzes dvēselēm.
- 18. gs. beigās ar vārdu kurators sāka apzīmēt muzeju kolekcijas uzraudzītājus.

(Hanss Ulrihs Obrists)

KURATORS

Galvenais kuratora mērķis ir atrast kopīgu valodu ar māksliniekiem vai to atstāto radošo mantojumu, kā arī prezentēt jaunu skatījumu uz viņu darbiem muzeju vai galeriju izstāžu telpās.

Kuratori izstrādā izstādes koncepciju, atlasa mākslas darbus, komunicē ar mākslas telpas vadītājiem, plāno mākslas darbu izvietojumu ekspozīcijā un sastāda izstādes tekstu.

Līdzās radošajam darbam, viņi plāno izstādes budžetu, logistiku un publicitāti.

(Sergejs Guščins, 2018)

MĀKSLAS IZSTĀDES

Mākslas izstādes kā vienu no kultūras projektiem definē kā unikālu procesu kopumu, kuram ir ierobežots dzīves cikls un pieejamie resursi, kura ietvaros ir jāīsteno noteikti uzdevumi, lai sasniegtu izmērāmu, sasniedzamu un mērķauditorijai nozīmīgu mērķi.

1.2. MĀKSLAS MENEDŽMENTA POSMI

Izdala četrus raksturīgākos mākslas menedžmenta pomus:

1) projekta iniciēšana – projekta nepieciešamības apzināšana, idejas radīšana, koncepcijas izstrāde;
2) projekta plānošana un sagatavošana – komandas izveide, plāna izstrāde, vietas un laika izvēle, dalībnieku atlase, tehniskā nodrošinājuma apzināšana, publicitātes plānošana, finansējuma piesaiste;
3) projekta īstenošana un norise – papildu personāla un brīvprātīgo piesaiste un vadība, dalībnieku sagaidīšana, norises pārraudzība, kontrole, apmeklētāju aptauja, pasākuma atklāšana un norise;
4) projekta novērtējums un noslēgums – mērķa izvērtējums, apmeklētāju novērtējums, komandas darba analīze, rēķinu apmaksa, atskaišu un pateicības vēstuļu sagatavošana un izsniegšana.

2. KURATORA LOMA MĀKSLAS IZSTĀŽU MENEDŽMENTA ĪSTENOŠANĀ: PROJEKTA PIEMĒRS

Daugavpils Marka Rotko mākslas centra gleznieciības kolekcijas izstāde

"LĪNIJAS"

koncertāzāle "Lielais dzintars" (Liepāja)

27.11.2021.-28.01.2022.

PROJEKTA INICIĒŠANA: IDEJA | KONCEPCIJA

- Lielākā daļa izstāžu ir piemērotas konkrētai izstāžu telpai, domājot par telpas kvadratūru, arhitektonisko risinājumu, kā arī potenciālo izstādes auditoriju.

  Piem., Lietuvas auditorijai mazāk interesanti ir lietuviešu mākslinieku darbi.

- Koncepcija balstās uz mākslas kolekcijas saturu.
- Konceptuālās izstādes (piem., Latvijas laikmetīgā glezniecībā, Līnijas, Portrets laikmetīgajā mākslā, Saprātīga būtne).

PROJEKTA PLĀNOŠANA: VIENOŠANĀS PAR IZSTĀŽU TELPU UN LAIKU

- **Izstāžu telpu apzināšana:**

- sadarbības partneru iniciatīvas;

- jaunu izstāžu telpu meklējumi;

- vērienīgi projekti, kuru ietvaros notiek izstāde.

- **Vienošanās par izstādes norises laiku**:

- plānoti projekti (no dažiem mēnešiem līdz gadam);

- spontāni projekti.

- **Finansējuma apzināšana un piesaiste**

Daugavpils Marka Rotko mākslas centra glezniecības kolekcijas izstāde "LĪNIJAS" koncertāzālē "Lielais dzintars" (Liepāja)

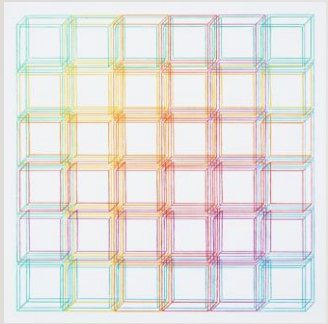

IZSTĀDES “LĪNIJAS” KONCEPCIJA

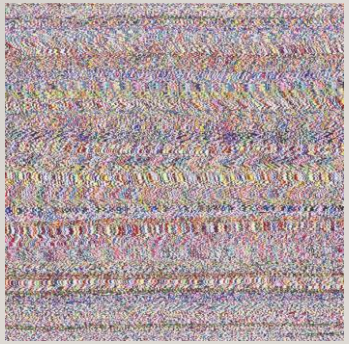
Daugavpils Marka Rotko mākslas centra kolekcijas izstādi “Līnijas” var dēvēt par pētniecisku projektu, kura uzmanības centrā ir līnijas definējumu izpēte un to nozīmju analogu atklāšana mākslas darbos.

Izstādes māksliniecisk ajā konceptā līnija nav tikai vizuālās mākslas valodas elements, saskatot mākslas darbos taisnes, liekumus, lauzumus, vertikāles, horizontāles vai krustojumus. Tas ir arī priekšstatu un vērtību sistēmu atspoguļojums mākslā, kas norāda uz garīgām dimensijām, radnieciskām saitēm, trauslām robežām un paralēlēm.

PROJEKTA ĪSTENOŠANA:
Mākslas darbu atlase, balstoties uz izstādes koncepciju

LĪNIJAS UN LĪNIJAS

Saskati līnijas un pamato mākslas darbu atbilstību izstādes konceptam!

Autors: Ilona Linarte-Ruža, Dace Pudāne

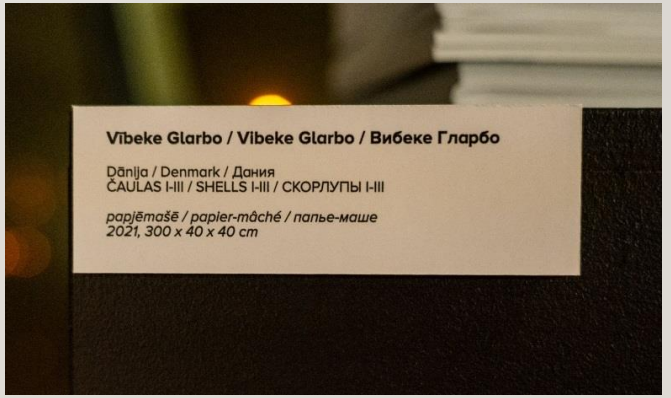
Autors: Sigita Daugule

PROJEKTA ĪSTENOŠANA:
Izstādes teksta un mākslas darbu anotāciju sagatavošana

Izstādes teksts, kas sniedz info par:

- izstādes norises vietu un laiku;
- izstādes ideju (koncepciju);
- izstādē skatāmajiem mākslas darbiem;
- izstādes īstenotājiem.

https://lielaisdzintars.lv/kalendars/rotko-centrs-liepaja-kolekcijas-izstade-linijas-2

https://www.rothkocenter.com/linijas-liepajas-koncertzale-lielais-dzintars

PROJEKTA ĪSTENOŠANA: Dokumentācijas sagatavošana

- Mākslas darbu saraksts
- Deponējuma līgums un akts
- Izstāžu projekta tāme un rēķini
- Mākslas darbu apdrošināšana
- Muitas dokumetācija (īstenojot starptautiskos izstāžu projektus)

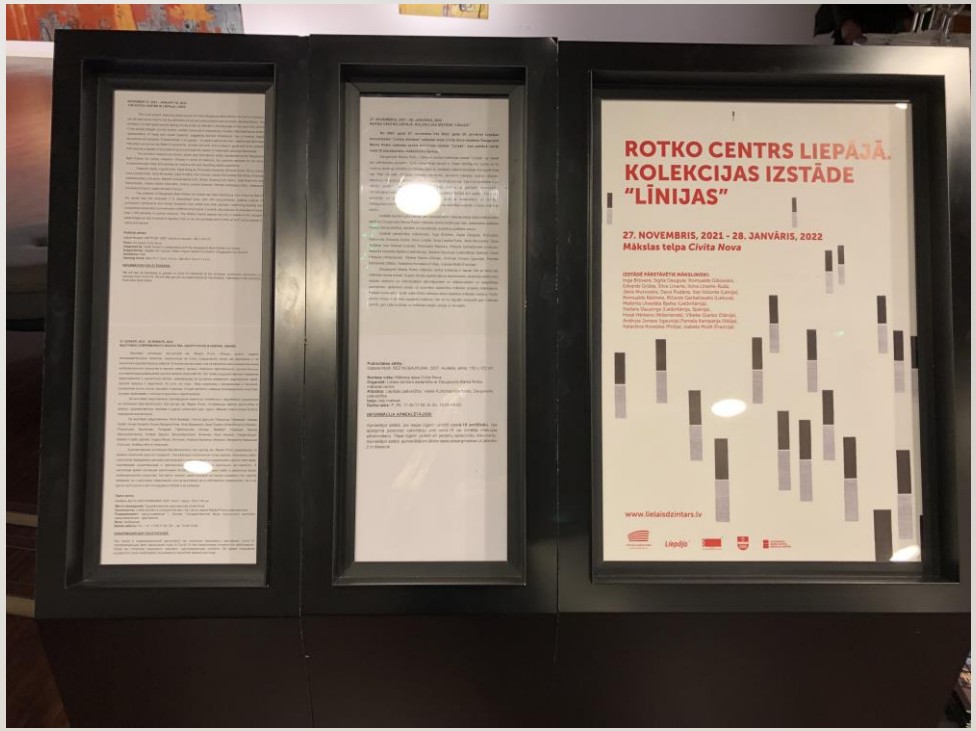
PROJEKTA ĪSTENOŠANA:
Izstādes vizuālās identitātes izstrāde

PROJEKTA ĪSTENOŠANA: Izstādes publicitāte

- Preses relīzes sagatavošana
- Komunikācija sociālajos tīklos (informācija par izstādes norises vietu, laiku un pārstāvētajiem māksliniekiem, ieskats izstādes tapšanā, izstādes atklāšana utt.)
- Izstādes afišas / baneri / ielūgumi (digitālās un drukātās versijas)

KOMUNIKĀCIJA SOCIĀLAJOS TĪKLOS

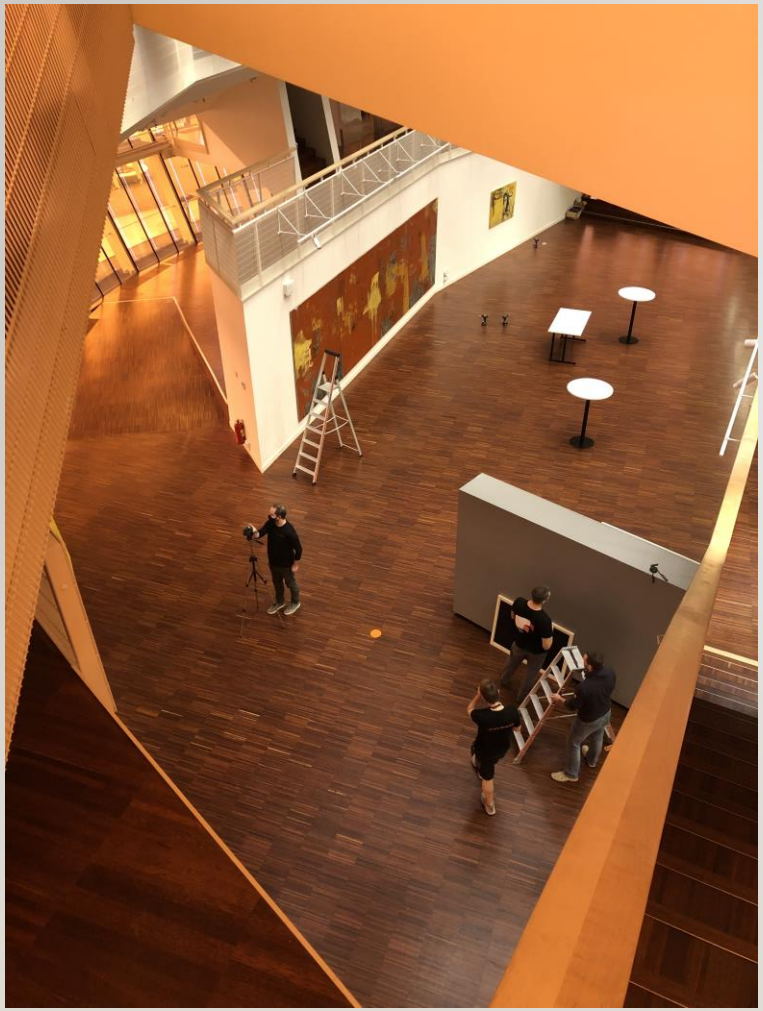

MĀKSLAS DARBU TRANSPORTĒŠANA

IZSTĀDES IEKĀRTOŠANA

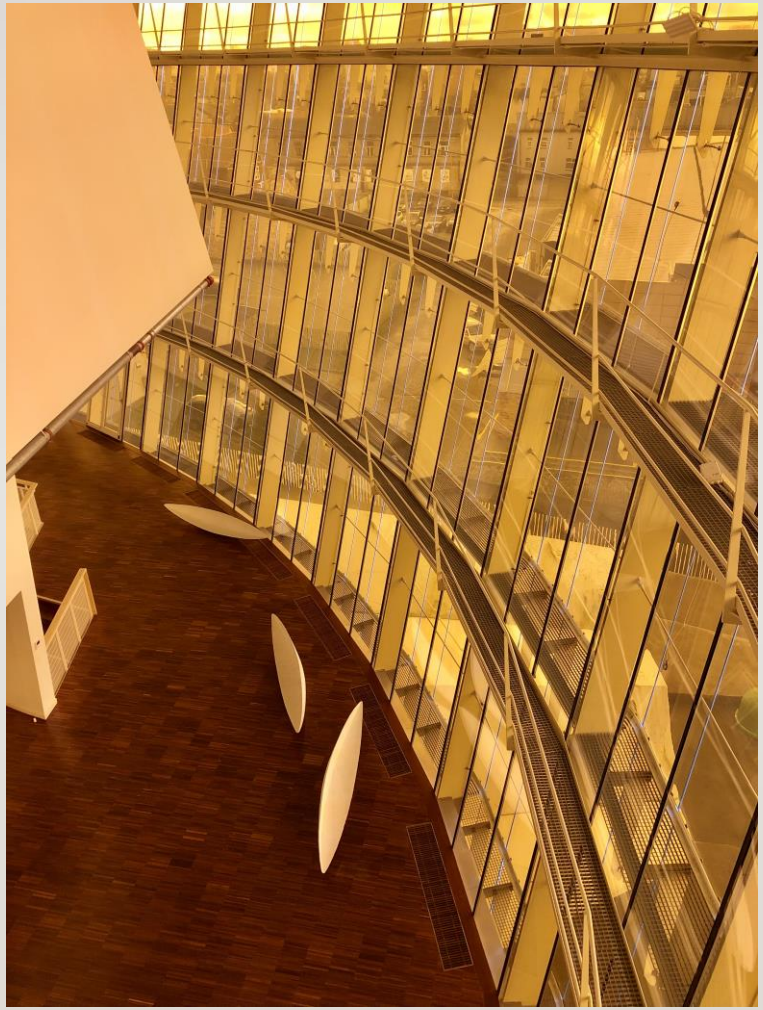

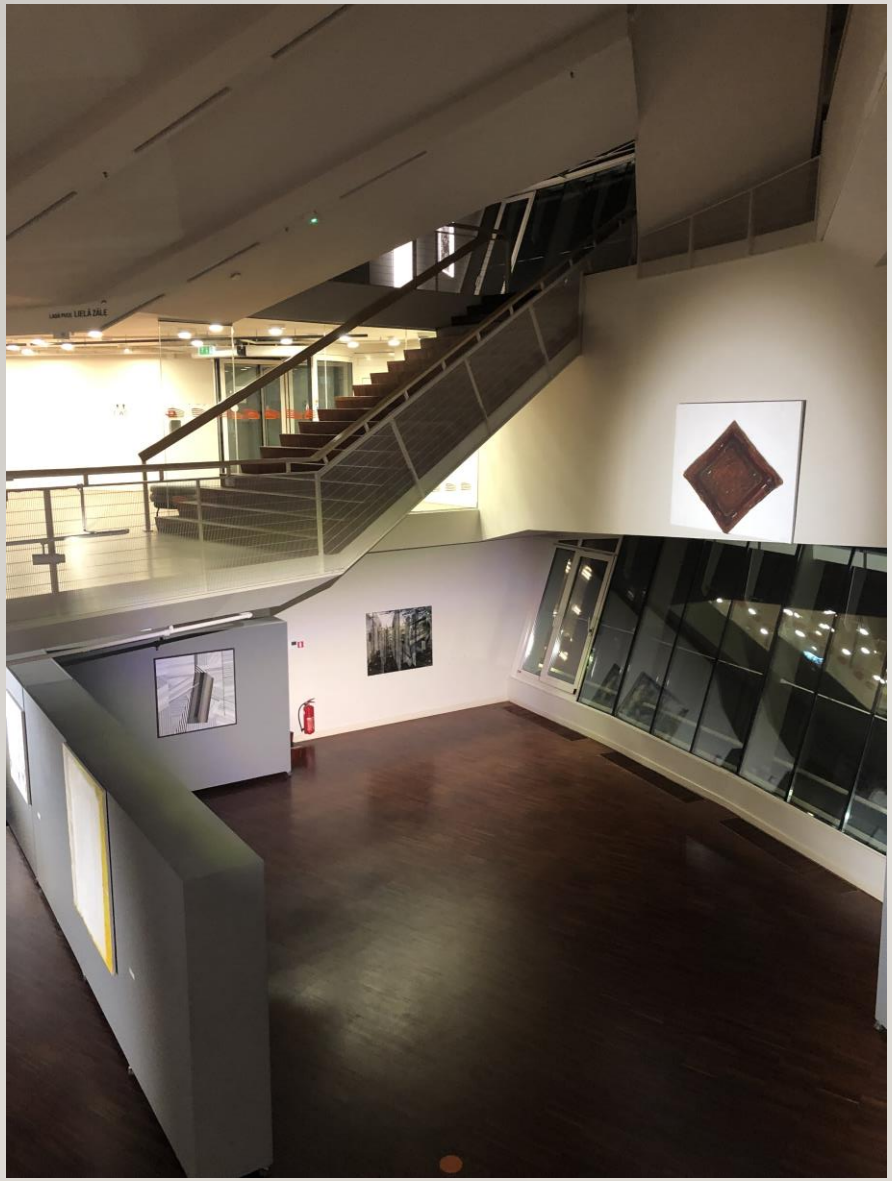

EKSPOZĪCIJAS SKATS

PROJEKTA NORISE:
Izstādes atklāšana

PROJEKTA NOVĒRTĒJUMS UN NOSLĒGUMS:
Refleksija | Atgriezeniskā saite

- https://rekurzeme.lv/kultura/foto-no-rotko-centra-izstades-lidz-tango-koncertam-nedelas-nogale-lielaja-dzintara-156075
- https://rus.lsm.lv/statja/kultura/kultura/linii-vistavka-daugavpilsskogo-art-centra-im-marka-rotko-v-liepae.a432233/
- https://irliepaja.lv/kultura/no-rotko-centra-izstades-lidz-tango-koncertam-nede/
- https://www.tvnet.lv/7396351/tango-ritmi-rotko-centra-izstade-un-pirmatskanojumi

UZDEVUMS

Iejūties kuratora tēlā!

1. Kur tu vēlētos īstenot savu mākslas izstādes / performances / instalācijas projektu?
2. Izdomā mākslas projekta nosaukumu!
3. Kāda ir mākslas projekta galvenā ideja / mērķis / nozīme?
4. Kas veidos mākslas projekta saturu?
5. Kā Tu stāstīsi par savu mākslas projektu?

SECINĀJUMI

- Mākslas izstāžu kuratora kā projekta vadītāja darbs atklāj daudzās darbības šķautnes, kas ietver gan radošo darbu, izstrādājot izstāžu konceptu, izvēloties mākslas darbus un sagatavojot izstāžu tekstu, gan arī kultūras menedžera pienākumus, plānojot, organizējot, vadot, kontrolējot un analizējot katru no projekta īstenošanas darbības posmiem.
- 21. gadsimta kultūras projektu īpatnība ir digitalizācijas un tehnoloģiju pieaugošā loma. Jauno tehnoloģiju straujā un pārliecinošā ienākšana kultūras projektu saturā nav saistīta tikai ar iekārtām, ko var izmantot projektu īstenošanā, bet vēl vairāk ar saziņas rīkiem projektu plānošanas, īstenošanas gaitā un digitālajā komunikācijā ar lietotāju.
- Mākslas darbs bez kuratora iesaistes var iegulties kolekciju krātuvēs un liegt iespēju skatītājam izbaudīt mākslas darbu vērošanu un mākslinieciskās domas attīstību. Bez kuratora kā projekta vadītāja nebūtu iespējama kultūras projekta darbības fāžu un mākslas menedžmenta pamatprincipu īstenošana.

IZMANTOTĀ LITERATŪRA

- Hermane, A. «Kultūras pasākumu un projektu īstenošana». *Nevalstiskās kultūras organizācijas rokasgrāmata*. Rīga: Culturelab, 2013.
- Obrists, H. U. *Kūrēšanas veidi*. Rīga: Neputns, 2018.
- Praude, V. *Menedžments*. 1 grāmata. Rīga: Burtene, 2012
- Praude, V. *Menedžments*. 2. grāmata. Rīga: Burtene, 2012
- Treija-Hermane, A. «Kultūras projektu menedžments». *Cilvēku, zīmolu, mediju un kultūras menedžments.* Rīga: Jāņa Rozes apgāds, 2006
- Гущин, С., Щуренков А. *Современное искусство и как перестать его бояться*. Москва: АСТ, 2018
- Marcinkeviča, L. *Kā kļūt par kuratoru. Intervija ar Adamu Budaku*. https://www.delfi.lv/kultura/news/art/ka-klut-par-kuratoru-intervija-ar-adamu-budaku.d?id=25546719
- Tēzaurs. Kurators. https://tezaurs.Lv/kurators